Nr 21.

Ankom till riksdagens kansli den 21 mars 1922 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående officerares och underofficerares med vederlikar tjänstgöringstraktamenten. (1:a avd.)

Uti en inom andra kammaren av herr *J. M. Fjellman* m. fl. väckt motion (nr 100), vilken hänvisats till förberedande behandling av statsutskottet, har hemställts, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t förklara sig intet hava att erinra emot, att i de närmare föreskrifter rörande tillämpningen av avlöningsreglementet för officerare och underofficerare, som komma att utfärdas, må intagas bestämmelse, att tjänstgöringstraktamente skall utgå till officerare och underofficerare med vederlikar jämväl under deltagande i övningsmarscher och annan till vanliga vapenövningar och skolor hänförlig tjänstgöring med egen trupp utom den *verkliga* förläggningsorten av varaktighet att nattkvarter intages utanför densamma.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har med stöd av § 46 riksdagsordningen inhämtat arméförvaltningens och försvarsväsendets lönenämnds yttranden över ifrågavarande motion, vilka yttranden finnas bifogade detta utlåtande (Bil. A och B).

På grund av vad försvarsväsendets lönenämnd ävensom reservanterna inom arméförvaltningen anfört, hemställer utskottet,

att herr Fjellmans m. fl. ifrågavarande motion icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 mars 1922.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 18.

Reservation

av herr *B. F:son Holmgren*, vilken ansett att utskottet bort hemställa om bifall till herr Fjellmans m. fl. ifrågavarande motion.

Bil. A.

Arméförvaltningens utlåtande.

Arméförvaltningen får i underdånighet erinra om, att jämlikt kungörelsen den 31 december 1921 med vissa tilläggsbestämmelser till avlöningsreglementena den 29 juni 1921 meddelats helt nya föreskrifter rörande ersättning åt beställningshavare för tjänstgöring utom förläggningsorten.

Sålunda har i 8 kap. 3 § åberopade författning stadgats, att i olikhet med vad förut gällt, officer eller underofficer skall för deltagande i övningsmarscher och annan till vanliga vapenövningar och skolor hänförlig tjänstgöring med egen trupp utom förläggningsorten från och med fjärde tjänstgöringsdagen äga åtnjuta tjänstgöringstraktamente med 30 procent av den i resereglementet stadgade traktamentsersättningen. Färd i trupp till och från övningsområde anses därvid ingå i själva övningen. Samma bestämmelser gälla även i fråga om personal vid kasernerat truppförband under tjänstgöring å sådan övningsplats eller skjutfält, som av truppförbandet ensamt eller gemensamt med andra truppförband användes.

Ehuru beställningshavarna, vilka, på sätt av motionen inhämtas, hittills icke åtnjutit någon ersättning för deltagande i nu omförmälda övningsmarscher m. m., genom de nya bestämmelsernas genomförande beretts en avsevärd förbättring, anser arméförvaltningen det likväl vara med billighet och rättvisa överensstämmande att rätten till traktamentsersättning utsträckes, utöver vad som stadgas i åberopade kungörelse. Även vid kortare övningsmarscher m. m. lär det nämligen vara ofrånkomligt, att vissa extra kostnader åsamkas personalen.

Enligt arméförvaltningens mening torde emellertid för kostnadernas nedbringande traktamentsersättning böra utgå allenast för sådana övningsmarscher m. m., som pågå minst tolv timmar, och i intet fall utgå förrän från och med andra tjänstgöringsdagen. Härjämte bör för samma ändamål föreskrivas, att vederbörande befälhavare skall äga anordna dylika övningsmarscher m. m. under allenast visst begränsat antal dagar årligen.

För att erhålla en föreställning om beloppet av de kostnader, som skulle föranledas av en sålunda utsträckt rätt till traktamentsersättning, hava yttranden jämte utredning i ämnet infordrats från samtliga arméfördelningschefer, kommendanten i Boden och militärbefälhavaren på Gottland.

Sedan de inkomna uppgifterna bearbetats å intendentsdepartementet, har å nämnda departement upprättats bifogade tablå, varav framgår, att, under förutsättning att traktamentsersättningens belopp bibehölles vid det i 8 kap. 3 § av kungörelsen den 31 december 1921 angivna, eller 30 procent av dagtraktamente enligt resereglementet, kostnadsökningen approximativt kan beräknas till omkring 83,000 kronor. Skulle emellertid, såsom i vissa av de infordrade yttrandena, ifrågasatts, traktamentsersättningens belopp ökas utöver nämnda procentdel, komma givetvis kostnaderna att i motsvarande grad ökas.

Arméförvaltningen vill erinra om, att arméförvaltningens civila departement i underdånig skrivelse den 26 januari 1922 angående fördelning å olika anslag av kostnaderna för traktamentsersättning framhållit, bland annat, att, då den merkostnad, som komme att uppstå vid tillämpning av de nya bestämmelserna om traktamentsersättning icke kunde bestridas av vederbörliga ordinarie anslag, traktamentsersättningen i fall sådana som det nu föreliggande, där tillfällig avlöning enligt äldre bestämmelser icke varit medgiven, borde i sin helhet gäldas av det å extra stat uppförda förslagsanslaget till höjning av dagtraktamentena.

Från samma anslag synas böra gäldas jämväl de ökade kostnader, som skulle föranledas av bifall till arméförvaltningens här framställda förslag.

De inkomna yttrandena jämte därvid fogade utredningar ävensom protokollsutdrag utvisande vid ärendets föredragning uttalad särskild mening överlämnas härjämte.

Stockholm den 18 februari 1922.

Underdånigst:

F. Bergenholtz. *A. Odelstierna.* *M. Morton.*

Eric von Gegerfelt. *Edvin Ström.*

Karl G. Redin.

Utdrag av protokoll hållet inför Kungl. arméförvaltningens plenum den 18 februari 1922.

S. D. Pl. D. nr 38. Föredrogs Kungl. Maj:ts nådiga remiss den 3 februari 1922, angående ett i motion till 1921 års riksdag (nr 100/II) framställt förslag om utvidgad rätt för officerare och underofficerare att komma i åtnjutande av tjänstgöringstraktamente för deltagande i övningsmarscher m. m.; och beslöts underdånigt utlåtande enligt registraturet.

Föredraganden, t. f. byråchefen Ström, med vilken generalkrigskommissarien Bergenholtz instämde, anförde följande:

»Vid bestämmandet av den begränsning av rätten till tjänstgöringstraktamente, som stadgas i 8 kap. 3 § kungörelsen den 31 december 1921 med vissa tilläggsbestämmelser till de nya militära avlöningsreglementena, lärer man utgått från, att det ur utbildningssynpunkt ansetts nödvändigt att kunna anordna kortare övningsmarscher utan särskild kostnad för statsverket samt att de i övningsmarscherna m. m. deltagande officerare och underofficerare under de första dagarna knappast torde behöva vidkännas några större extra kostnader. Härvid torde hava tagits hänsyn till, att enligt gällande föreskrifter officerare och underofficerare äga att mot fastställt portionspris uttaga en manskapsportion, samt att, därest de icke vilja begagna sig av denna rätt, de för några få dagar torde kunna utan svårighet medföra kost från sina hem. Vidare lärer hava förutsatts, att alla utgifter för inkvartering under övningarna skola bestridas av kronan.

Då de skäl, som sålunda lära hava legat till grund för de nya bestämmelserna i ämnet, synas beaktansvärda, torde arméförvaltningen för närvarande och innan ytterligare erfarenhet vunnits icke för sin del böra ifrågasätta någon ändring av samma bestämmelser.»

Vid utlåtandets expedierande skulle iakttagas, att utdrag av detta protokoll skulle bifogas det underdåniga utlåtandet.

Ex protocollo

Karl G. Redin.

Tablå över ökade kostnader i anledning av framställning om utsträckning av rätten till tjänstgöringstraktamente under övningsmarscher.

Karlskrona grenadjärregemente	kronor	1,976: 10
Kronobergs regemente	»	1,159: 20
Hallands regemente	»	2,491: 50
Norra skånska infanteriregementet	»	2,659: 20
Södra » »	»	2,111: 50
Skånska husarregementet	»	1,277: 40
» » i Landskrona	»	550: 80
Skånska dragonregementet	»	3,888: —
Kronprinsens husarregemente	»	1,500: —
Vendes artilleriregemente	»	941: —
Skånska trängkåren	»	425: 70

Första livgrenadjärregementet	kronor	1,061: 40
Andra »	»	1,111: 80
Jönköpings regemente	»	917: 40
Kalmar regemente	»	1,407: —
Smålands husarregemente	»	700: —
Smålands artilleriregemente	»	1,104: 60
Östgöta trängkår	»	402: 90
Västgöta regemente	»	1,200: —
Skaraborgs regemente	»	2,038: 50
Älvsborgs regemente	»	1,200: —
Bohusläns regemente	»	723: 90
Livregementets husarer	»	1,200: —
Göta artilleriregemente	»	1,500: —
Karlsborgs artillerikår	»	132: —
Göta ingenjörkår	»	831: 30
Göta trängkår	»	562: —
Int. 2	»	43: 20
Svea livgarde	»	3,354: —
Göta livgarde	»	2,015: —
Livregementets grenadjärer	»	1,129: 20
Södermanlands regemente	»	2,636: 20
Vaxholms grenadjärregemente	»	985: 50
Livgardet till häst	»	1,338: —
Svea artilleriregemente	»	1,417: 50
Positionsartilleriregementet	»	894: —
Svea ingenjörkår	»	500: —
Fälttelegrafkåren	»	3,210: —
Svea trängkår	»	387: —
Intendenturkompaniet i Stockholm	»	275: 40
Upplands infanteriregemente	»	2,700: —
Dalregementet	»	3,600: —
Västmanlands regemente	»	2,441: 50
Värmlands regemente	»	1,996: 80
Livregementets dragoner	»	1,511: 20
Upplands artilleriregemente	»	683: —
Västmanlands trängkår	»	500: —
Hälsinge regemente	»	1,674: 60
Västerbottens regemente	»	2,100: —
Jämtlands fältjägarregemente	»	2,460: —
Västernorrlands regemente	»	1,500: —

Norrlands dragonregemente	kronor	916: 08
Norrlands artilleriregemente	»	1,200: —
Norrlands trängkår	»	648: —
Gottlands infanteriregemente	»	2,588: 50
Gottlands artillerikår	»	237: 60
Bodens trupper	»	3,138: —
	Kronor	83,153: 48

Bil. B.

Försvarsväsendets lönenämnds utlåtande.

I 25 § av avlöningsreglementet för officerare och underofficerare m. fl. den 29 juni 1921 (nr 388) stadgas, att under tjänstutövning å annan ort än förläggningsorten (ordinarie tjänstgöringsorten) må beställningshavare kunna komma i åtnjutande av tjänstgöringstraktamente enligt av Kungl. Maj:t bestämda grunder, dock icke i något fall till högre belopp än den för beställningshavaren enligt resereglementet bestämda traktamentsersättning.

Vidare stadgas i 9 § 1 mom. av avlöningsreglementet för fast anställt manskap vid armén och marinen den 29 juni 1921 (nr 389), att för resa i tjänsten samt för tjänstgöring å annan ort än eget regementes (kårs) förläggningsort eller egen station må ersättning utgå enligt de bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas.

De på grund härav utfärdade och i förevarande motion åsyftade bestämmelserna återfinnas i 8 kap. av kungörelsen den 31 december 1921 (nr 831) med vissa tilläggsbestämmelser till förenämnda avlöningsreglementen.

Sålunda stadgas i 3 § 1 mom. av nämnda kapitel, att för deltagande i övningsmarscher och annan till vanliga vapenövningar och skolor hänförlig tjänstgöring med egen trupp utom förläggningsorten (beträffande personal vid icke kasernerat truppförband utom förläggningsorten eller den vanliga övningsplatsen) äger officer eller underofficer från och med fjärde tjänstgöringsdagen åtnjuta tjänstgöringstraktamente med 30 procent av den i resereglementet stadgade traktamentsersättningen, skolande färd i trupp till och från övningsområde därvid anses ingå i själva övningen. Vidare föreskrives i 2 mom. av samma §, att vad sålunda — i 1 mom. — är stadgat, gäller även i fråga om personal (officerare och underofficerare) vid kasernerat truppförband under tjänstgöring å sådan övningsplats eller skjutfält, som av truppförbandet ensamt eller gemensamt

med andra truppförband användes, så ock beträffande kustartilleriet tillhörande officerare och underofficerare, vilka för tjänstgöring äro inmönstrade å fartyg eller båt, bemannad av kustartilleriets eller för kustartilleriets räkning förhyrd personal.

Härjämte stadgas i 5 § 1 mom. av berörda kapitel, att under tjänstgöring i trupp, eller då inkvartering och förplägnad in natura genom kronans försorg eljest kostnadsfritt tillhandahålles, manskap icke åtnjuter tjänstgöringstraktamente. I andra fall utgår till manskap tjänstgöringstraktamente enligt vissa, för officerare och underofficerare jämlikt 1 § i samma kapitel gällande grunder.

Ovan återgivna stadganden i förenämnda kungörelse hava, i likhet med övriga i kungörelsen intagna bestämmelser, av Kungl. Maj:t utfärdats på grundval av förslag i ämnet från arméns och marinens avlöningssakkunniga, över vilket förslag försvarsväsendets lönenämnd den 30 december 1921 avgivit infordrat utlåtande, och företer stadgandenas avfattning allenast en ringare avvikelse från vad de lönesakkunniga i i berörda hänseende föreslagit. Det torde vid sådant förhållande vara lämpligt att här återgiva den motivering, varpå de sakkunniga grundat sitt ifrågavarande förslag.

I vad de föreslagna stadgandena avse officerare och underofficerare m. fl. hava de sakkunniga anfört följande:

»I § 38 c) i 1907 års avlöningsreglemente för armén föreskrives, att dagtraktamente icke utgår till officer och underofficer för deltagande i övningsmarscher och annan till vanliga vapenövningar och skolor hänförlig tjänstgöring med egen trupp utom förläggningsorten eller övningsplatsen. Personal, som i egenskap av befäl beordras till kurs för utbildning av velocipedordonnanser, äger dock enligt § 40 mom. 1 åtnjuta viss ersättning varje gång särskilt nattkvarter måste tagas. Dagtraktamente utgår enligt § 37 mom. 2 i ovannämnda (1907 års) avlöningsreglemente ej heller till personal vid kasernerat truppförband under vistelse å sådan övningsplats eller skjutfält, som av regementet ensamt eller gemensamt med andra truppförband användes.

Från de militära myndigheterna har enstämmigt framhållits, att ifrågavarande bestämmelser vore mycket betungande för personalen och därför borde ändras. Beträffande bestämmelserna i § 38 c) har i sådant avseende anförts, att det för truppens utbildning vore nödvändigt att stundom företaga längre övningsmarscher utom förläggningsorten. Så vore särskilt fallet med ingenjörtrupperna, vars personal ofta under flera veckor i följd måste vara frånvarande från förläggningsorten för deltagande i broslagningsövningar, vägarbeten och dylikt utan att därunder

erhålla någon som helst särskild ersättning. Då detta givetvis vore synnerligen betungande för personalen, bleve följden den, att vederbörande befälhavare av hänsyn till denna nödgades så mycket som möjligt inskränka anordnandet av dylika övningar, vilka emellertid ur utbildningssynpunkt vore av stor betydelse. Bland de militära myndigheterna har emellertid olika uppfattning varit rådande rörande den omfattning, i vilken ersättning borde utgå under dylika övningar. Från vissa håll har nämligen uttalats, att ersättning borde utgå, så snart särskilt nattkvarter utom förläggningsorten måst tagas, från andra håll, att ersättning borde utgå endast i de fall, att övningarna medfört minst två eller minst tre dygns frånvaro från förläggningsorten.

De sakkunniga hava funnit de sålunda anförda synpunkterna värda beaktande och hava för den skull ansett sig böra föreslå, att ersättning måtte få utgå under övningar av ifrågavarande slag från och med fjärde övningsdagen. Vid bestämmandet av denna begränsning hava de sakkunniga utgått därifrån, att det ur utbildningssynpunkt torde vara nödvändigt att kunna anordna kortare övningsmarscher utan särskild kostnad för statsverket samt att i övningsmarscherna deltagande officerare och underofficerare under de första dagarna knappast torde behöva vidkännas några större extra kostnader. Enligt gällande föreskrifter äga nämligen officerare och underofficerare att mot fastställt portionspris uttaga en manskapsportion och kunna, därest de icke vilja begagna sig av denna rätt, för några få dagar utan svårighet medföra kost från sina hem. Därest en övningsmarsch pågår längre tid än tre dagar, torde det emellertid vara erforderligt, att däri deltagande officerare och underofficerare från och med fjärde övningsdagen erhålla något kontant bidrag till bestridande av utgifter för sitt underhåll (kostförbättring m. m.). Denna gottgörelse har ansetts lämpligen kunna bestämmas till 30 procent av den i resereglementet för vederbörande beställning för ett dygn stadgade traktamentsersättningen. De sakkunniga förutsätta härvid, att alla utgifter för inkvartering under övningarna bestridas av kronan. Förekommande färder med trupp till och från övningsområde böra inräknas i själva övningen.

Ovannämnda stadgande i § 37 mom. 2 i 1907 års avlöningsreglemente torde numera äga tillämplighet huvudsakligen å personalen vid artilleritruppförbanden, vilken jämlikt berörda reglemente icke åtnjuter någon traktamentsersättning under den tid, truppförbanden varje år nödgas vara förlagda å artilleriskjutfälten för utförande av skarpskjutningar. Enahanda är förhållandet vid ingenjörtrupperna, vilka i stor utsträckning pläga bedriva sina övningar vid de särskilda övningsplat-

serna Laxön och Gullspång. Då den tjänstgöring, som här avses, i huvudsak torde vara jämförlig med nyss omförmälda deltagande i övningsmarscher och annan till vanliga vapenövningar och skolor hänförlig tjänstgöring utom förläggningsorten, hava de sakkunniga ansett, att samma bestämmelser, som föreslagits för sådan tjänstgöring, böra tillämpas jämväl i förevarande fall och alltså tjänstgöringstraktamente från och med fjärde tjänstgöringsdagen utgå med 30 procent av traktamentsersättningen enligt resereglementet.

Kustartilleriet tillhörande officerare med vederlikar och underofficerare åtnjuta under tjänstgöring, vilken föranleder förläggning ombord å fartyg eller båt, som bemannas av kustartilleriets eller för kustartilleriets räkning förhyrd personal, mässpenningar och, vad beträffar underofficerare, jämväl naturaportion eller ersättning därför. Underofficer vid kustartilleriet, vilken är inmönstrad å fartyg eller båt, bemannad på sätt nyss nämnts, äger vid sådan tjänstgöring uppbära enahanda förmåner.

— —

Vid övervägande av frågan, huruvida ovannämnda nu utgående förmåner fortfarande böra utgå till kustartilleriets personal vid tjänstgöring å fartyg eller båt, bemannad av kustartilleriets eller för kustartilleriets räkning förhyrd personal, hava de sakkunniga funnit, att denna tjänstgöring, vare sig personalen är inmönstrad eller icke, närmast är att jämföra med sådana övningsmarscher eller annan motsvarande tjänstgöring vid armén, varunder visst lägre traktamente föreslagits att utgå. Någon mässordning gäller, i motsats till vad fallet är vid flottan, icke vid kustartilleripersonalens tjänstgöring ombord å här ifrågavarande fartyg eller båtar, och särskilda mässar torde i allmänhet icke heller vara där anordnade. De sakkunniga hava med hänsyn härtill ansett, att de i förevarande § för tjänstgöring under vissa förhållanden vid armén meddelade bestämmelser lämpligen kunna komma i tillämpning å kustartilleriets personal under all förläggning å fartyg eller båt, bemannad av kustartilleriets eller för kustartilleriets räkning förhyrd personal; och synes i enlighet härmed det traktamente, som är avsett att träda i stället för de nu förekommande mässpenningarna samt portion eller portionsersättning, böra utgå med 30 procent av den i resereglementet för ett dygn stadgade traktamentsersättningen.»

De föreslagna stadgandena, i vad de avse manskapet, hava av de sakkunniga motiverats sålunda:

»Kronan tillhandahåller i regel manskap under all tjänstgöring såväl inkvartering som förplägnad in natura, vare sig tjänstgöringen sker å eller utom egen förläggningsort. Under sådana förhållanden föreligger

för manskap i allmänhet icke behov av tjänstgöringstraktamente under tjänstgöring utom förläggningsorten. Om det emellertid undantagsvis skulle förekomma, att ovannämnda båda förmåner eller endera av dem icke skulle av kronan tillhandahållas personal av manskapsklass, synes i stället tjänstgöringstraktamente böra utgå enligt de i 1 § för officerare och underofficerare angivna grunder.»

En av de sakkunniga, fanjunkaren E. Nyquist, anmälde emellertid vid de sakkunnigas behandling av detta ämne avvikande mening och anförde därvid följande:

»Då tjänstgöring enligt § 3 mom. 1 och 2 icke blott från fjärde dagen av dess varaktighet, utan minst från och med andra dagen för officerare och underofficerare föranleder *ökade utgifter för tjänsten*, och då såväl vid statens civila verk som vid flottan tjänstgöring under liknande förhållanden ekonomiskt gottgöres i en eller annan form, anser jag, i fråga om tiden för åtnjutande av i § 3 mom. 1 angivet tjänstgöringstraktamente, detta böra utgå från och med andra dagen av sagda tjänstgöring.

Beträffande ifrågavarande tjänstgöringstraktamentes storlek, 30 % av den i reglementet stadgade traktamentsersättningen, anser jag, med hänsyn till det belopp, omkring 40 % av tjänstgöringstraktamentet, som av de sakkunniga föreslagits såsom mässpenningar för flottans personal, rättvisa och billighet kräva, att samma belopp föresloges för arméns och kustartilleriets officerare och underofficerare under tjänstgöringsförhållanden, som åsyftas i § 3.

Med hänsyn härtill får jag föreslå, att i § 3 mom. 1 'fjärde' tjänstgöringsdagen utbytes mot 'andra' och '30 %' mot '40' samt att mom. 2 erhåller följande lydelse:

Vad sålunda är stadgat gäller även i fråga om personal vid kasernerat truppförband under tjänstgöring å sådan övningsplats, skjutfält eller fäste, som av truppförbandet ensamt eller gemensamt med andra truppförband användes, och under sådana förhållanden, att avståndet eller övningarnas natur lägger hinder i vägen för användet av den eljest begagnade bostaden, så ock beträffande kustartilleriet tillhörande officerare och underofficerare vid tjänstgöring å fartyg eller båt, bemannad av kustartilleriets eller för kustartilleriets räkning förhyrd personal.»

I vad denna fråga särskilt angår kustartilleriets personal, gjorde en av de sakkunniga, kommendörkaptenen av 1. graden N. E. F. Selander, med vilken kamreraren R. C. T. Näsman och flaggstyrmannen K. Tallberg instämde, följande uttalande:

»I 8 kap. 3 § 2 mom. hava de sakkunniga föreslagit, att kustartilleriet tillhörande officerare och underofficerare vid tjänstgöring å fartyg och båt, bemannad av kustartilleriets eller för kustartilleriets räkning förhyrd personal, skola från och med fjärde tjänstgöringsdagen åtnjuta tjänstgöringstraktamente med 30 procent av den i resereglementet för ett dygn stadgade traktamentsersättningen.

Den förmån, varom här är fråga, är avsedd att ersätta den nu under sådan tjänstgöring utgående förmånen av mässpengar och för underofficerare jämväl naturaportion eller ersättning därför. Då emellertid dessa förmåner hittills tillkommit personalen från och med första tjänstgöringsdagen, finna vi, att den för personalen nu upptagna förmånen av visst traktamente bort av de sakkunniga föreslås att jämväl utgå från och med första tjänstgöringsdagen. De sakkunnigas förslag innebär en inskränkning i en nu given förmån, för vilken inskränkning intet annat skäl föreligger än önskvärdheten av viss likhet i bestämmelserna mellan kustartilleriets och arméns personal. Förhållandena under tjänstgöring ombord å fartyg äro emellertid så egenartade, att de ej kunna jämställas med tjänstgöring i land, och finna vi sålunda för vår del tillräckligt skäl icke vara anfört för sådan inskränkning i den kustartilleriets personal hittills medgivna förmånen, som de sakkunniga föreslagit, och anse vi den föreslagna inskränkningen så mycket mindre lämplig, som traktamentet i likhet med de nuvarande mässpenningarna bör följa förmånen sjötillägg, vilken förmån avses att fortfarande som hittills utgå från och med första dagen under sjötjänstgöringen.»

I sitt ovanberörda utlåtande den 30 december 1921 har lönenämndens flertal icke framställt någon erinran mot de sakkunnigas förslag i nu åsyftade delar. Enligt vad i utlåtandet meddelas, hade emellertid ledamoten av nämnden, styrmannen A. G. V. Ericsson velat få omförmält, att han funnit bestämmelsen i 3 § 2 mom., i vad den avsåge kustartilleriets personal, icke vara väl anpassad efter förhållandena, utan hade i stället bort föreskrivas, att åsyftade beställningshavare skulle äga att åtnjuta i paragrafen avsedd ersättning redan från och med första förläggningsdagen.

Under hänvisning till vad sålunda i ärendet förekommit vill försvarsväsendets lönenämnd till en början erinra, att de nu utfärdade bestämmelserna, åtminstone såvitt armén angår, innebära en ej ringa förbättring av de förmåner, som i förevarande avseende tidigare kommit personalen till del. Härvid må särskilt framhållas, att då färd i trupp till och från övningsområde skall anses ingå i själva övningen, en sådan reduktion av traktamentsersättningen, som enligt uppgift i motionen

förekommit, bland annat, vid en fälttjänstövning år 1909, numera icke kan äga rum.

I fråga om grunderna för beräkning av det tjänstgöringstraktamente, som vid deltagande i övningsmarscher och annan här åsyftad tjänstgöring lämplingen må böra tillkomma officerare och underofficerare, hava vid de sakkunnigas överläggningar i hithörande ämne, på sätt av det ovan anförda framgår, olika meningar givit sig tillkänna. Det resultat, vartill de sakkunnigas flertal kommit, har emellertid, såsom lönenämndens ovanberörda utlåtande giver vid handen, synts nämndens flertal innebära ett lämpligt ståndpunktstagande i frågan.

Vid en erinran om bristande överensstämmelse mellan å ena sidan ifrågavarande tjänstgöringstraktamente för den militära personalen och å andra sidan den motsvarande förmån, som kan tillkomma civila befattningshavare, bör rätteligen även framhållas, att de militära beställningshavarna, i motsatts till vad i allmänhet gäller om civila tjänstemän, under tjänstgöring av ifrågavarande slag dels icke behöva vidkännas någon kostnad för bostad, dels ock äro berättigade att mot fastställt portionspris utfå portion in natura.

Härjämte torde böra tagas i betraktande, att militäryrket över huvud taget icke lämpligen kan i fråga om utövandet jämställas med ett civilt yrke. Det förra torde i väsentlig utsträckning få anses, vad armén angår, innebära just tjänstutövning i terrängen, och det torde ock vara på grund härav, som särskilda naturaförmåner, på sätt nyss är nämnt, vid dylik tjänstgöring medgivits den militära personalen.

Slutligen lärer vid övervägande av föreliggande fråga böra fästas avseende därå, att omförmälda tjänstgöringstraktamenten bestridas från vederbörande övningsanslag. Om tjänstgöringstraktamente — trots förefintligheten av de särskilda förmånerna under här avsedda övningsmarscher och liknande övningar — skulle utgå redan från och med första eller andra dagen och om sålunda även en kortare övning skulle betinga högst betydande kostnader, komme därav utan tvivel att vållas ett icke oväsentligt hinder för anordnande av erforderliga övningar, vilket givetvis skulle lända den militära utbildningen till avsevärt förfång.

Det torde slutligen få anmärkas, att en ändring i de ifrågavarande bestämmelserna, vilka ännu knappast hunnit träda i kraft, icke gärna torde kunna ifrågakomma, förrän någon tids erfarenhet om deras verkningar kan föreligga.

I handläggningen inom lönenämnden av detta ärende hava deltagit undertecknad, ordförande, ledamöterna Afzelius, Näsman, Jansson, Nilsson, Thörnell och A. G. V. Ericsson samt suppleanten Sterky, därvid dock herr A. G. V. Ericsson anfört följande:

»Med vidhållande av min ovan angivna särskilda mening beträffande kustartilleriet, vill jag uttala att, ehuru jag av särskilda skäl icke anmälde avvikande mening vid nämndens behandling av sakkunnigas förslag i detta ämne, i vad angår armén, jag dock anser, att nämnden bort tillstyrka yrkandet i föreliggande motion. Jag håller nämligen före, att då traktamente överhuvud taget numera medgives utgå under de i motionen åsyftade övningsmarscher m. m, låt vara först från och med fjärde dagen, i princip likväl erkänts riktigheten av att ersättning bör beredas vederbörande i förevarande avseende; och torde, enligt mitt förmenande, nämnden hava ansett sig icke böra föreslå traktamentes utgående redan från tidigare dag bland annat med hänsyn därtill, att ifrågavarande tjänstgöringstraktamenten bestridas från begränsade övningsanslag, varav skall gäldas jämväl övriga övningskostnader.»

Stockholm den 6 februari 1922.

Underdånigst

A. E. M. Ericsson.

Gust. v. Schwerin.